

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
 МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
 Биро за развој на образованието
 (КОДН)

Примено:	18.05.2012		
Орг. единица:	Беој	Гранта:	Продукт:
07	1809/1		

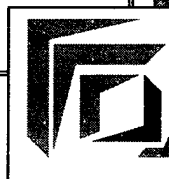
отрб
 -продку
 18.05.12. [Signature]

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и член 30 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11 и 51/11), министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по комуникација за V одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен слух.

АРХИВСКИ ПРИМЕРОК

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

НАСТАВНА ПРОГРАМА ЗА
УЧЕНИЦИТЕ СО ОШТЕГЕН СЛУХ

КОМУНИКАЦИЈА

ДЕВЕТГОДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

V ОДДЕЛЕНИЕ

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО УДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- ▶ да се поттикнува да го развива слухот, говорот и јазикот;
- ▶ да се поттикнува да ги развива когнитивните и интелектуалните способности;
- ▶ да се оспособува за слушање на гласовите на човечкиот говор;
- ▶ да се оспособи за подобра социјална комуникација и разбирање со лицата кои слушаат;
- ▶ да се оспособи за успешно орално комуницирање во секојдневието, за чиста и јасна артикулација;
- ▶ да се поттикнува да ги отстранува говорните недостатоци;
- ▶ да се стимулира да го подобри слушниот и говорниот статус преку систем на слушни и говорни вежби;
- ▶ да се оспособи за читање и разбирање на говорот од устата на соговорникот;
- ▶ да се оспособи за успешно совладување на содржини од наставните предмети.

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

I ФАЗА НА ВЕЖБИ	Цели	Содржини	Понми	Активности и методи
<p><i>Напомена:</i> Одредување на слушните и говорните способности на ученикот/ученичката, преку снимање на актуелниот статус со говорна, тонална и објективна аудиометрија, како и тријажни, глобални, аналитички и тест на ларингеалниот глас.</p> <p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ да се оспособи за примане сигнали преку слушниот апарат; ❖ да се оспособи за одредување на најпријатното ниво за прием на звукот; ❖ да се оспособи да ги распознава звуците од различни звучни извори; ❖ да се оспособи за дискриминација на: <ul style="list-style-type: none"> * бројот на сигналите; * интензитетот на звучниот сигнал; * два тонски односи; * траењето на звучниот сигнал; * ритамот; ❖ да се оспособи да слуша, препознава и имитира ономагопејски звуци и шумови во природата; 	<p>Аудитивен статус</p> <p>Говорен статус</p>	<p>Говорен статус</p> <p>Аудитивен статус</p> <p>Слушен апарат</p> <p>Слушно поле</p> <p>Звук и извор на звукот</p> <p>Број</p> <p>Интензитет</p> <p>Тонски однос</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Делекција на аудитивните способности на учениците (аудиометрирање). ✚ Тест на ларингеален глас. ✚ Глобален и аналитички тест. ✚ Тријажен тест. ✚ Вежби: Препознавање на звуците од звучните извори (тапан, труба..). ✚ Вежби за одредување на најпогодното актуелно ниво за прием на звукот. ✚ Вежби: Дискриминација на бројот на сигналите. ✚ Вежби: Разликување на два степена на интензитетот: слаб-јак; слаб-слаб; јак-јак. ✚ Вежби за разликување на два тонски односи (повисок- понизок). ✚ Вежби за дискриминација на траењето на звукот (долго-кратко траење). ✚ Вежби за ритамот. ✚ Слушаат и имитираат ономагопејски звуци и шумови (самостојно и/или со помош од соученик/наставник). 	

<ul style="list-style-type: none"> ❖ да се поттикнува за спонтано добивање на ларингеалниот глас; ❖ да се оспособува за правилно поставување на гласот во однос на интензитетот и висината; ❖ да се оспособува за правилно изговарање на вокалите; ❖ да се поттикнува да применува консонанти во комбинација со вокали со различна должина (во иницијална, медијална и финална положба); ❖ да се оспособува за слушно дискриминирање и изговарање на гласовите во еднословни и двосложни зборови; ❖ да се оспособува да употребува именки, глаголи, придавки и сл.; ❖ да се оспособува да поставува прашања; ❖ да се оспособува да одговара на поставените прашања. 	<p>Вокали</p> <p>Консонанти</p> <p>Именки</p> <p>Глаголи</p> <p>Придавки</p> <p>Поставување</p> <p>Прашања</p>	<p>Траење на звукот</p> <p>Ритам</p> <p>Звуци и шумови во природата</p> <p>Ларингеален глас</p> <p>Кластери</p> <p>Вокали</p> <p>Консонанти</p> <p>Именки</p> <p>Глаголи</p> <p>Придавки</p> <p>Прашања</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Вежби за добивање и правилно поставување на интензитетот и висината на ларингеалниот глас. ✦ Вежби за катенизација вокал-вокал, вокал-консонант. ✦ Вежби: кластери на вокали со консонанти во иницијална, медијална и финална положба со употреба на зборови од актуелниот вокабулар во корелација со текстовите по македонски јазик). ✦ Вежби на одредени гласови во зборовите во иницијална, медијална и финална положба (со акцент на зборовите од текстовите предвидени за соодветното одделение). ✦ Вежби: правилна употреба на именките (со набројување на предмети од окружувањето). ✦ Вежби: правилна употреба на глаголи со претходно усвоените поими во контекстна ситуација. ✦ Вежби за правилна употреба на придавките во одреден контекст). ✦ Вежби: поставување и разбирање на поставените прашања. ✦ Вежби: Одговарање на поставени прашања.
---	--	---	---

II ФАЗА НА ВЕЖБИ			
Цели	Содржини	Понми	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ да се оспособи да го распознава и диференцира говорот од други звучни извори; ❖ да се развива ритмот во функција на развојот на говорот (бројалки); ❖ да ги разликува гласовите според звучноста и местото на градба; ❖ да се оспособува да го коригира изговорот на гласовите во зборовите (во иницијална, медијална и финална положба); ❖ да се поттикнува правилно да ги употребува заменките; ❖ да се поттикнува да води разговор според слики; ❖ да се поттикнува правилно да употребува придавки; ❖ да се поттикнува правилно да употребува глаголи; ❖ да се оспособува самостојно да поставува прашања; 	<p>Слушна перцепција и техника на говор</p> <p>Ритам во говорот</p> <p>Ритмички стимулации</p> <p>Слушно перципирање на гласови</p> <p>Слушно перципирање на зборови</p> <p>Слушно перципирање на</p>	<p>Говор</p> <p>Глас</p> <p>Звучи</p> <p>Слушање</p> <p>Придавки</p> <p>Глаголи</p> <p>Заменки</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♣ Вежби: Слушање говор и звуци на други инструменти. ♣ Вежби: ритмички стимулации со бројалки. ♣ Вежби: Разликување на бројот и интензитетот на ударите со тапан и сл. ♣ Вежби: Имитирање на ритмички стимулации со давање на такт: одене, плескање, удирање и сл. ♣ Вежби: Повторување и утврдување на веќе обработените гласови и нивна корекција во зборови во иницијална, медијална и финална положба. ♣ Вежби за разликување на гласовите според звучноста и местото на градбата. ♣ Вежби: Правилна употреба на заменките во одреден контекст. ♣ Разговор според слики (3-4 во низа). ♣ Драматизација со слика во која ученикот употребува заменки. ♣ Разговори (кратки дијалози) во кои ученикот употребува придавки (во контекстна ситуација).

<ul style="list-style-type: none"> ❖ Да се оспособува да опишува слики; ❖ Да се оспособува да опишува лично доживување; ❖ Да се оспособува за искажување желби, чувства или состојби; ❖ Да се оспособува за употреба на одречни или расказни реченици; ❖ Да се оспособува правилно да користи различни видови на конвенционални поздрави; ❖ Да се оспособува правилно да го изговара сопственото име и личните имиња на другите лица кои го окружуваат; ❖ Да се оспособува и да се поттикнува да води разговори за потесното семејство; ❖ Да се оспособи за одговарање на прашања. 	<p>реченици</p> <p>Поставување прашања</p> <p>Самостојно изразување</p> <p>Давање одговори</p> <p>Конвенционални поздрави</p> <p>Опис на слика</p> <p>Опис на предмет</p> <p>Опис на доживување</p>	<p>Именки</p> <p>Прашање</p> <p>Одговор</p> <p>Еднина</p> <p>Множина</p> <p>Поздрави</p> <p>Лично име</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Вежби: Правилна употреба на глаголи во прости реченици во прво и трето лице еднина и прво лице множина. ➤ Вежби за прашални реченици. ➤ Вежби за потврдни и одречни реченици. ➤ Вежби: Примена на проста реченица (дејство кое го врши или е прикажано со слики). ➤ Вежби: Опишува предмет или слика со кажување на одликите: боја, големина, форма, намена и сл. ➤ По даден налог опишување сопствено доживување. ➤ Вежби: Искажува желби, чувства, состојба и сл. ➤ Вежби: Употреба на куסי расказни и одречни реченици. ➤ Вежби: Правилна употреба на поздрави, конвенционални изрази и сл. ➤ Вежби: Правилна употреба на лични имиња на лицата од окружувањето. ➤ Вежби: Разговори за членовите на потесното семејство и сл.
--	---	---	--

III ФАЗА НА РЕЖБИ			
Цели	Содржини	Понми	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ да одбројува удари и да одржува ритам преку тактирање; ❖ да се оспособува за разликување на глас, збор и реченица; ❖ да се оспособува да разликува двосложни и трисложни зборови (преку слушање); ❖ да се оспособува за слушна перцепција и изговарање на зборови во еднина и множина; ❖ да се оспособува за слушна перцепција и изговарање реченици (применува еднина и множина); ❖ да се оспособи да слуша и изговара реченици со придавки со спротивно значење; ❖ да слуша и да изговара реченици со предлози; 	<p>Тактирање</p> <p>Слушна перцепција</p> <p>Слушна перцепција и изговарање на зборовите</p> <p>Слушна перцепција и изговарање реченици</p> <p>Глаголи во сегашно и минато време</p> <p>Заповеден начин</p> <p>Придавки со спротивно значење</p>	<p>Ритам</p> <p>Слог</p> <p>Збор</p> <p>Реченица</p> <p>Предлози</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Режби: Тактирање со одбројување на удари и одржување на ритам. ✚ Режби: Препознавање и разликување на глас, збор и реченица. ✚ Режби: воочување разлика меѓу двосложните и трисложните зборови по пат на слушање (се употребуваат бројалки). ✚ Режби за слушна перцепција и разликување на зборови во еднина и множина. ✚ Режби за слушна перцепција и изговор на реченици (примена на еднина и множина). ✚ Режби: Реченици со придавки со спротивно значење (добро-лошо, големо-мало и сл.). ✚ Режби: Примена на предлози во реченици (во, на кај, за и сл.). ✚ Режби: Заповеден начин (Те молам отвори ја вратата! Те молам дојди!). ✚ Режби: Реченици со глаголи во сегашно време. ✚ Режби: Реченици со глаголи во минато време.

<ul style="list-style-type: none"> ❖ да слуша и да изговара реченици (правилна примена на сврзниците); ❖ да слуша и да изговара реченици со глаголи во сегашно и во минато време; ❖ да се оспособува да слуша и да изговара конвенционални модели; ❖ да се оспособува да слуша и изговара секојдневни поздрави; ❖ да се оспособува да слуша и правилно да изговара прашања; ❖ да се оспособува за самостојно изразување преку опишување на слика, предмет, лично доживување; ❖ да се оспособи за именување на растенија, животни и предмети. 	<p>Слушање и изговарање конвенционални модели (секојдневни изрази) - самостојно изразување</p> <p>Секојдневни поздрави</p> <p>Самостојно опишување преку слики</p>	<p>Прашање</p> <p>Одговор</p> <p>Чувства</p> <p>Сврзници</p> <p>Доживување</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Вежби: Правилно изразување потреби, желби, чувства, состојби и сл. ✦ Вежби: Правилна употреба на секојдневните поздрави. ✦ Вежби: Слуша и правилно изговара прашања: Каде си?, Што работиш?, Кое одделение си? ✦ Вежби: Самостојно опишува даден предмет, слика, зборува за некое свое доживување. ✦ Вежби за именување на растенија, животни и предмети со помош на илустрации. ✦ Вежби: Отговарање на прашања кои се однесуваат на животот и активностите во училиштето и сл.
---	--	--	--

IV ФАЗА НА ВЕЖБИ			
Цели	Содржини	Поними	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ да се оспособи да препознава и да разликува музика и говор (слушање програма на радио); ❖ да се оспособи да препознава музички ритми; да се оспособи да препознава и да разликува машки и женски глас; да се оспособи за изговор на консонантските групи во зборовите (снег, црн, трн и сл.); ❖ да се поттикнува да слуша и да изговара трисложни и повеќесложни зборови; ❖ да се поттикнува да слуша и изговара реченици ; да се поттикнува да применува реченици со глаголи во сегашно, минато и идно време; ❖ да се оспособи да дополнува испуштени зборови во дадени реченици; 	<p>Препознавање на говорот</p> <p>Препознавање-разликување на машки и женски гласови (говор)</p> <p>Препознавање-разликување на трисложни и повеќесложни зборови</p> <p>Слушање и изговор на реченици</p> <p>Препознавање на глаголи во сегашно, минато и идно време</p> <p>Употреба и разбирање на прашања</p> <p>Употреба на предлози</p>	<p>Музика</p> <p>Ритам</p> <p>Говор</p> <p>Глаголи</p> <p>Реченици</p> <p>Прашања</p> <p>Предлози</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Вежби: Слуша радио и се обидува да разликува говор и различни видови музика. ✚ Вежби: Слуша снимен материјал и препознава музички ритми, машки и женски глас, препознава говор и сл. ✚ Вежба: Изговор и корекција на консонантските групи во дадени зборови. ✚ Вежба: Слушање трисложни и повеќесложни зборови. ✚ Вежби: Слуша и правилно употребува реченици составени од три и повеќе зборови. ✚ Вежби: Слуша реченици од три и повеќе зборови. ✚ Вежби: Слуша и правилно изговара реченици со глаголи во сегашно, минато и идно време. ✚ Вежби: Дополнување на реченици со зборови. ✚ Вежби: Употреба и разбирање на прашања: Кој? Што? Како? На кого? Чии? Зошто? и сл. ✚ Вежби: правилна употреба на предлозите: над, под, зад, пред и сл.

<ul style="list-style-type: none"> ❖ да се оспособи да поставува и точно да одговара на поставени прашања; ❖ да се поттикнува правилно да употребува прилози; ❖ да се поттикнува правилно да ги употребува прилозите; ❖ да се поттикнува правилно да ги употребува сврзниците; ❖ да се оспособува правилно да ги употребува заменките; ❖ да се оспособува правилно да ги употребува личните заменки во еднина и множина; ❖ да се поттикнува самостојно да опишува по дадени слики (годишни времиња и сл.); ❖ да се стимулира самостојно да опишува обработена приказна или басна по дадени слики. ❖ да слуша и изговара конвенционални модели. 	<p>Употреба на прилози</p> <p>Употреба на сврзници</p> <p>Употреба на заменки</p> <p>Самостојно опишување</p> <p>Слушање и изговор на конвенционални модели</p>	<p>Прилози</p> <p>Сврзници</p> <p>Заменки</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♣ Вежби: Правилна употреба на прилозите: убаво, добро и сл. ♣ Вежби: Правилна употреба на сврзниците. ♣ Вежби: Правилна употреба на заменките. ♣ Вежби: Употреба и слушање на секојдневни изрази и сл. ♣ Вежби: Самостојно опишува слики на кои е претставено некое годишно време кое е претходно обработено. ♣ Вежби: Самостојно по слики опишува претходно обработена приказна, басна и сл. ♣ Вежби: Слушање и изговарање на конвенционални модели.
---	---	---	---

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Програмата комуникација за учениците со оштетен слух претставува препорака како да се изведуваат вежбите во слушното и говорното перцепирање. Ова треба да послужи и како упатство во реализацијата на програмските содржини, а врз основа на веќе претходно стекнатото општо знаење од аудиометодиката.

Изведувањето на содржините предвидени со наставниот предмет комуникација треба да бидат во тесна корелација со другите наставни предмети - посебно предметите македонски јазик и запознавање на околината.

Програмата за комуникација за петто одделение е продолжение на програмата за комуникација за четврто одделение. Пред да се започне со реализација на содржините од програмата треба да се направи проверка на слушниот статус кај учениците.

Во работата на развитокот на слушната перцепција треба да има предвид дека субјект во работата е ученикот/ученичката кој има оштетен слушен анализатор кој е различен кај секое дете.

Пристапот, планирањето и методите на работа треба да бидат индивидуализирани и прилагодени на психофизичките диспозиции на слушниот анализатор на детето. Свкупниот напор во работата на слушната и говорната перцепција треба да се насочи кон тоа учениците да се научат да ги користат остатоците на слухот.

Неопходно е спроведување на континуиран аудитивен тренинг кај сите ученици со слушни оштетувања со понтензивна работа на оние гласови кои се оштетени (дисторзирани, супституирани).

Содржините кои се дадени во програмата конципирани се според современите лингвистички принципи кои им даваат можност на децата со оштетен слух вежбајќи да учат активен говор.

Се препорачува почетна индивидуална работа со цел утврдување на можностите за перцепција на говорот, како и можностите за употреба на говорниот јазик, како и работа во групи, односно тандемска работа со цел подобрување на вербалната комуникација меѓу учениците со оштетен слух.

Програмата комуникација е задолжителна и застапена е со неделен фонд од 2 часа и годишен фонд од 72 часа.

4. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА

Програмата комуникација може да се реализира во посебно опремени кабинети со добра звучна изолација. Тие треба да се опремени со посебни апарати за изведување на вежбите за слушања и говорна перцепција (апарати за линеарно појачување, со селективна амплификација, со филтри, индикатор на интензитетот, вибратор и др.).

5. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Наставата по комуникација во петто одделение може да ја изведува лице кое завршило:

- Филозофски факултет - Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
- дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

Изготвил: работна група,

координатор Марија Симонова, советник во Бирото за развој на образованието - Скопје

Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на сектор во Бирото за развој на образованието - Скопје

6. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по комуникација за петто одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен слух, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

на ден 10.05.2012

Скопје

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Бр. 11-2482/44

15.05 2012 год.
СКОПЈЕ

